

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

Causal Factors Affecting Social Adaptation in the 21st Century Life and
Professional Skills of Mathayomsuksa 1 Students, the Expanded School under
the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 1

(Received: January 12, 2021; Revised: April 22, 2021; Accepted: May 21, 2021)

ประภัสสร ธารวงศ์¹ อนันต์ แก้วตาดีบ²
Praphatsara Thanawong¹ Anan Kaewtatip²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มหลายขั้นตอน จำนวน 230 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็นกรอบมัลติเลเยอร์ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน มโนภาพแห่งตน และการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University
e-mail: pp.j.praphatsara@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

1. ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดู (PAR) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (SEN) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 (S.D. = 0.57) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านมโนภาพแห่งตน (SEL) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 (S.D. = 0.54)
 2. โมเดลที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ พบว่า $\chi^2 = 0.74$, $df = 6$, $P = 0.99$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.9$, $RMR = 0.00$, $RMSEA = 0.00$, $CFI = 1.00$
 3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมสูงสุด คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ ปัจจัยมโนภาพแห่งตน ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
- คำสำคัญ:** ปัจจัยเชิงสาเหตุ การปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to study the causal factors affecting social adaptation in the 21st century life and professional skills, of mathayomsuksa 1 students, the expanded school under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 1, to verify consistency of the developed causal relationship model with empirical data, and to study the causal influence as well as the overall influence, direct and indirect influences on social adaptation in the 21st century life and professional skills. The sample was obtained from a random sampling of 230 people. The research tool was a questionnaire on causal factors influencing social adaptation in the 21st century life and professional skills, divided into parenting, school environment, self-image, and social adaptation in 21st century life and professional skills. Analyze the data by finding the mean, standard deviation, and path analysis.

1. The results were found that factors with the highest mean were parenting (PAR) with mean of 3.97 (S.D. = 0.64), followed by school environment (SEN) with mean of 3.85 (S.D. = 0.57). And the lowest mean of self-image (SEL) was 3.74 (S.D. = 0.54).
2. The developed model is consistent with the empirical data, when considering the criteria, $\chi^2 = 0.74$, $df = 6$, $P = 0.99$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.99$, $RMR = 0.00$, $RMSEA = 0.00$, $CFI = 1.00$.

3. The factor with the highest overall influence was the school environment factor. The highest direct influence factor was the self-image. The highest indirect influencing factor was the school environment factor.

Keywords: Causal factors, Social adaptation in 21st century life and career skills

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สังคมแห่งการเรียนรู้ไม่มีวันหยุดนิ่ง สังคมโลกกลายเป็นสังคมความรู้ (Knowledge Society) หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) องค์กรทางการศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โลกในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเมื่อสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง มิติของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมแบบเดิม อาจต้องถูกทับซ้อนด้วยแนวคิด รูปแบบวิธีการ ความเชื่อ และเทคโนโลยีที่ผุดเกิดขึ้นใหม่ ๆ ตามยุคสมัยในศตวรรษที่ 21

เมื่อห้วงเวลาของศตวรรษที่ 21 คืบคลานเข้ามานับกว่าทศวรรษแล้ว สังคมโลกเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น สำหรับผู้ใหญ่โดยทั่วไปได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนผ่านของบริบททางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เช่นเดียวกับเด็กที่เป็นทั้งผลพวงและเป็นโจทย์สำคัญของสังคมว่าจะมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กให้มีพื้นฐานที่ดี มีความมั่นคง และสามารถเติบโตอย่างมีคุณภาพในอนาคตได้อย่างไร จากความจำเป็นในการพัฒนามนุษย์ให้เข้ากับสังคม ยุคใหม่ ทำให้มีการสรุปออกมาว่าสมรรถนะหรือทักษะที่มนุษย์ยุคใหม่ต้องมีคือ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st-Century Skill) ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะ 4 ประการ คือ การมีความรู้ในวิชาหลัก ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึงความรู้รอบตัวอื่น ๆ ด้วย การมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ การมีทักษะการเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรมใหม่ที่เกี่ยวข้องกับทักษะแห่งความร่วมมือ และการมีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี แม้ว่าจะมีทักษะที่จำเป็นเพียง 4 ประการ แต่ทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาในระยะยาว ซึ่งแปลว่าจะต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ (มนทกานต์ รอดคล้าย, 2560 : 46)

วิจารณ์ พานิช (2555 : 16-21) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่า สาระวิชามีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (Content หรือ Subject Matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของนักเรียน โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วยภาษาแม่และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และ

ประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ 1) ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) ความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility) ซึ่งในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงการปรับตัว 2 ประเภท คือ 1) การปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและบริบทตามช่วงเวลาที่กำหนด และ 2) การปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการทำงาน

ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่ประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะที่จะจัดการกับปัญหา รอบ ๆ ตัว ในยุคศตวรรษที่ 21 และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม และปัญหาสังคม ทักษะชีวิตเป็นทักษะภายในเป็นความสามารถทางสังคมวิทยาที่ช่วยให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง วนิดา ปรีพุฒ (2546 : 3) กล่าวว่า ทักษะชีวิตเป็นแกนสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ และ สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์ (<http://www.teenrama.com>, 2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะชีวิตที่มีต่อเยาวชนว่า เยาวชนของเราอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่มีปัญหาขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัวในการพัฒนาเยาวชน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนส่วนใหญ่ เพื่อที่จะเผชิญปัญหารอบตัว และภูมิคุ้มกันเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป

การปรับตัวทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของบุคคล ในการดำเนินชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งควรได้รับการฝึกฝนปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อให้ทุกคนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เรื่องที่สำคัญในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมทางสังคม

ที่เหมาะสมเป็นการช่วยบุคคลในการปรับตัวได้สอดคล้องกับบุคคลอื่นและสถานการณ์ต่าง ๆ และเนื่องจากทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมทั้งความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ที่หลากหลาย กฎกติกาพื้นฐานต่าง ๆ ในสังคม ความสามารถในการรู้จักผู้อื่น และการคิดคำนึงถึงบุคคลรอบข้างอย่างเข้าอกเข้าใจ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัย ทั้งวัยเด็กที่ต้องการพึ่งพา การเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิต การต้องการการยอมรับจากคนรอบข้าง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551 : 6) บุคคลที่ขาดทักษะทางสังคม จะมีความรู้สึกอึดอัดเมื่อต้องเข้าเกี่ยวข้องกับสังคม มีความยุ่งยากใจในการตอบสนองที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นบุคคลที่ขาดทักษะการปรับตัวทางสังคมจึงไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมักมีแนวโน้ม เป็นคนเงิบ หลีกเลี้ยงสังคม ไม่มีความมั่นใจในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาเมื่อเข้าสังคม (ศิริเพิ่ม เชาวนศิลป์, 2543 : 124) ดังนั้นการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมจึงเป็นการพัฒนาความสามารถ การแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลคนนั้น ผู้ที่มีการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมดีจะมีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เช่นเดียวกับตนเอง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยเลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เนื่องจากการวิเคราะห์เส้นทางจะเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรทั้งหมดพร้อม ๆ กัน สอดคล้องกับปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีความซับซ้อนที่ต้องอาศัยการแสดงความเชื่อมโยงที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันของตัวแปร โดยการวิเคราะห์เส้นทางสามารถระบุทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม และการทดสอบตัวแปรดังกล่าวได้ใกล้เคียงปรากฏการณ์จริงมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกการวิเคราะห์เส้นทางที่เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายที่หาคำตอบของการวิจัยที่ต้องการทราบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนในทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 กับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ครูนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะการปรับตัวทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการปรับตัวที่เหมาะสมและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมมติฐานของการวิจัย

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมในโรงเรียน มโนภาพแห่งตน มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ดังนี้
 - 2.1 การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านมโนภาพแห่งตน
 - 2.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านมโนภาพแห่งตน
 - 2.3 มโนภาพแห่งตนมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2561 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 511 คน จากโรงเรียนจำนวน 26 โรงเรียน

ตัวแปรการวิจัย

ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย

1. การอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ แบบประชาธิปไตยและแบบเอาใจใส่
2. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตัวแปรสังเกตได้ภายใน ประกอบด้วย

1. มโนภาพแห่งตน ตัวแปรที่สังเกตได้ ได้แก่ พฤติกรรมทางสังคม สติปัญญา ความวิตกกังวล และความสุขและความพอใจ

ตัวแปรตาม คือ การปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้แก่ การปรับตัว ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและบริบทตามช่วงเวลาที่กำหนด และการปรับตัวเพื่อการ เปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ต้องมีขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 20 เท่าของพารามิเตอร์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 311) จากการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีจำนวนพารามิเตอร์เท่ากับ 11 จึงต้องใช้ กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 220 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

ขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยผู้วิจัยจะสุ่ม อำเภอที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มา 2 อำเภอ จากทั้งหมด

3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงชัย อำเภอเวียงเชียงรุ้ง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก ซึ่งปรากฏว่าอำเภอที่ได้ คือ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอเวียงชัย
ขั้นตอนที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มประชากรในแต่ละอำเภอเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับสลากกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละอำเภอจนกว่าจะได้
กลุ่มตัวอย่างครบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวการสร้างแบบสอบถาม
ของผู้วิจัยหลายท่านแล้วนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการและเติมคำตอบ
จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษ
ที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ จำนวน 56 ข้อ

การสร้างและหาคคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคคุณภาพของเครื่องมือในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อ
การปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
ขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน
ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาเอกสารรายงานวิจัย ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยามและโครงสร้าง
ของตัวแปรที่ต้องการวัด
3. วิเคราะห์ตัวแปรที่ต้องการวัด และเขียนข้อคำถามในแต่ละตัวแปร และกำหนดข้อคำถาม
แบบมาตราส่วนประมาณค่า สำหรับการสร้างแบบสอบถาม จำนวน 72 ข้อ
4. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณา
ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและภาษาที่มีความชัดเจน ผลการหาความเที่ยงตรง คือ มีค่า IOC
ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 เหลือข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ใช้ได้ จำนวน 70 ข้อ
5. ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขภาษาตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร โรงเรียน
เทศบาล 1 (บ้านเก่า) จำนวน 35 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น โดยวิธีการ

หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยสูตรของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

7. จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาและสถานที่ที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. จัดเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยซึ่งเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน ให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม

4. กำหนดเวลาที่นัดหมายกับโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและจะมารับแบบสอบถามคืนในวันหลัง

5. แบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบของแต่ละคนที่ตอบครบทุกชุด แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน และรายงานผลการวิจัยต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์คืนจำนวน 230 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การจัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล ใช้โปรแกรม LISREL ในการทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลของการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรและการทดสอบการแจกแจงปกติโดยพิจารณา ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่าความเบ้ (Skewness) ที่ต้องมีค่าไม่เกิน 2.58 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลมีการแจกแจงปกติ

2. การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson Product-Moment Coefficient เพื่อใช้เป็นข้อมูล

พื้นฐานในการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพ
ในศตวรรษที่ 21 และการวิเคราะห์ KMO and Bartlett's Test

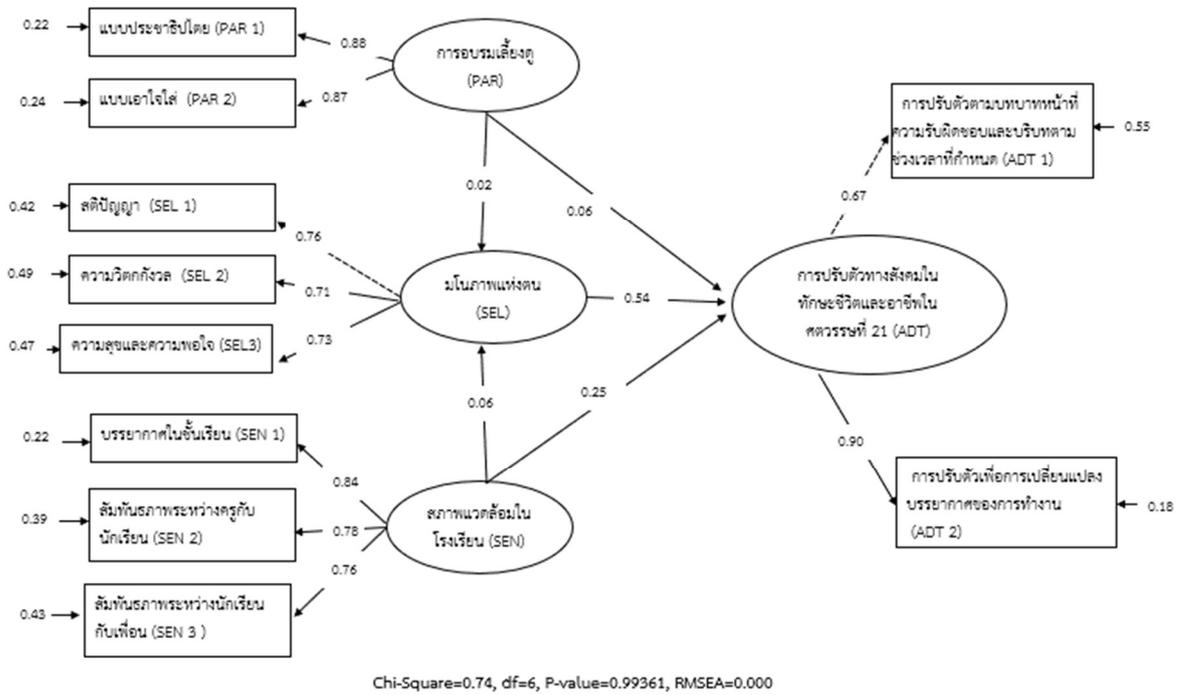
3. มีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้ดัชนี
4. RMR (Root Mean Squared Residual) มีค่า RMR น้อย แสดงถึงโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ค่า RMR ซึ่งขึ้นอยู่กับหน่วยการวัดของตัวแปรเมื่อตัวแปรมีสเกลการวัดที่ต่างกันมาก ตัวแปรบางตัวที่มีสเกลการวัดมีค่าน้อยแสดงผลถึงโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ค่าซึ่งขึ้นอยู่กับหน่วยการวัดของตัวแปร เมื่อตัวแปรมีสเกลการวัดที่ต่างกันมากตัวแปรบางตัวที่มีสเกลการวัดกว้างจะทำให้ค่าเฉลี่ยของ Residual บิดเบือน ทำให้ค่าที่ได้ผิดไปด้วย ดังนั้นจึงอาจพิจารณาพร้อมกับค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน ซึ่งไม่ควรมีค่ามากกว่าค่า Standardized RMR ควรมีค่าน้อยกว่าจึงจะสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปผลการวิจัย

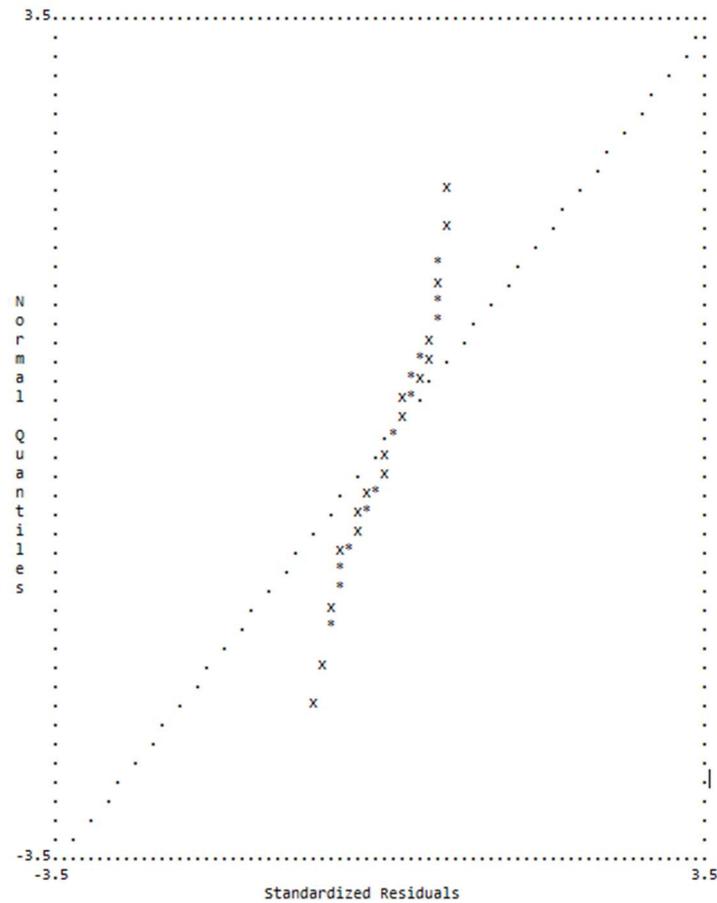
1. ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพ
ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการอบรม
เลี้ยงดู มีค่าเฉลี่ย 3.97 (S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.85
(S.D. = 0.57) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านมโนภาพแห่งตน มีค่าเฉลี่ย 3.74 (S.D.
= 0.54)

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการปรับตัวทางสังคม
ในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ซึ่งโมเดลที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูล
เชิงประจักษ์ในภาพรวม โดยใช้สถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) (นงลักษณ์
วิรัชชัย, 2542 : 53-60) โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ($\chi^2 = 0.74$, df = 6) ค่าไค-สแควร์แตกต่าง
จากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.99$) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง มีค่าเข้าใกล้ 1
(Goodness of Fit Index : GFI = 1.00) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้วมีค่าเข้าใกล้ 1
(Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI = 0.99) รวมทั้งดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษที่เหลือ
มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ (Root Mean Squared Residual : RMR = 0.00) ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความ
คลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่ามีค่าต่ำกว่า 0.05 (Root Mean Squared Error of
Approximation : RMSEA = 0.00) ดัชนีวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบควรมีค่า ไม่ต่ำกว่า 0.90

(Comparative Fit Index : CFI = 1.00) ค่าส่วนเหลือในรูปคะแนนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 2.00 (Standardized Residual) = 0.69 นำเสนอดังภาพที่ 1 รวมทั้งกราฟ Q-Plot มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 1 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เมื่อปรับแก้โมเดล

ภาพที่ 2 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Q-Plot of Standardized Residuals) ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 หลังปรับโมเดล

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวมสูงสุดในโมเดลที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ($TE = 0.72$) รองลงมา ได้แก่ มโนภาพแห่งตน ($TE = 0.54$) การอบรมเลี้ยงดู ($TE = 0.07$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงสูงสุดในโมเดลที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 คือ ปัจจัยมโนภาพแห่งตน ($DE = 0.54$) รองลงมา ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ($DE = 0.25$) การอบรมเลี้ยงดู ($DE = 0.06$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดในโมเดลที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (IE = 0.47) รองลงมา ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู (IE = 0.01) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดและผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ของปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ตัวแปรผล	R ²	ตัวแปรสาเหตุ								
		การอบรมเลี้ยงดู (PAR)			สภาพแวดล้อมในโรงเรียน (SEN)			มโนภาพแห่งตน (SEL)		
		TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
มโนภาพแห่งตน (SEL)	0.80	0.02	-	0.02	0.88*	-	0.88*	-	-	-
การปรับตัวทางสังคม (ADT)	0.67	0.07	0.01	0.06	0.72*	0.47	0.25	0.54	-	0.54

$\chi^2 = 0.74, p = 0.993, df=6, GFI=1.00, AGFI = 0.99, RMR = 0.0043$

หมายเหตุ *p < .05

การอภิปรายผล

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ได้พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความกลมกลืน เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยทั้งอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของสมการโครงสร้างโมเดลปัจจัย (R^2) ของปัจจัยที่นำมาศึกษาในโมเดล สามารถอธิบายความแปรปรวนของปัจจัยการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 67 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการปรับตัวทางสังคม ส่งผลให้นักเรียนมีการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ทำให้นักเรียนพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักประมาณตนเองได้ดีในการปรับตัวเองเข้ากับสังคม และสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสม ยอมรับและเข้าใจความบกพร่องของตนเอง พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขการรู้จักและเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง และเป็นจริง ซึ่งจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย โดยต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและช่วยเหลือตัวเองมากขึ้น ซึ่งสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ตัวแปรสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (SEN) มีอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 (TE = 0.72 , IE = 0.47) มีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 แสดงว่า สิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและไม่ใช่กายภาพ ทั้งในและนอกห้องเรียน บรรยากาศห้องเรียนสะอาดเรียบร้อย มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ โต๊ะเก้าอี้และขนาดห้องเรียนมีความเหมาะสมกับจำนวนของนักเรียน รวมไปถึงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน เมื่อครูมีความเป็นกันเอง ให้ความอบอุ่นดูแลอย่างใกล้ชิด คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีเพื่อนสนิทให้คำปรึกษาคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจ ตักเตือนในสิ่งที่ทำไม่ถูกต้อง ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตัวเอง มีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง สามารถเรียนรู้และยอมรับกติกาของสังคม ส่งผลให้เกิดการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี ดังที่ พงศกร กาบูล (2559 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) โรงเรียนเรียนร่วม กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่อยู่รอบตัวภายในโรงเรียนทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตส่งผลต่อความรู้สึกหรือส่งผลให้นักเรียนแสดงออกทางพฤติกรรม หากเป็นไปในทางที่ดีนักเรียนจะมีการปรับตัวได้ดีขึ้นด้วย เนื่องจากการที่โรงเรียนได้มีการจัดบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้การที่เพื่อนนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจกันให้โอกาสแสดงออกและแสดงความเป็นตัวตนของเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง ตลอดจนการที่ครูมีความรักใคร่ เอื้ออาทรต่อศิษย์ พุดจาไพเราะ สุภาพ ใจดี และเข้าใจในตัวนักเรียนแต่ละคน จะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองและสามารถเรียนรู้กติกาของสังคมได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักเรียนมีการปรับตัวทางสังคมไปในทางที่ดีด้วย เช่นเดียวกับ อรรถนพ คำมีสว่าง (2553 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม เนื่องจากโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะแก่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนมีเพื่อน ๆ ที่รัก และมีน้ำใจต่อกันส่งผลให้เด็กจะมีการปรับตัวที่ดี นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรพันธ์ ลิวติวงศ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองและปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้รับสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับมาก นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะมีการปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อัญชลี ทองจันทร์ (2546 : 107) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดเพชรบุรี โดยการวิเคราะห์เส้นทางพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุดกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียน

ตัวแปรโมโนภาพแห่งตนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ($DE = 0.54$) กล่าวคือ นักเรียนที่มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ไม่ว่าจะในด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ ความสัมพันธ์กับผู้อื่น นิสัย ความประพฤติ แตกต่างกัน จะส่งผลให้นักเรียนมีการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นผลมาจากการ

เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพร คำมีสว่าง (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประจำอำเภอ พบว่า ตัวแปรโมโนภาพแห่งตนมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคม มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปรับตัวทางสังคม แสดงว่า การที่บุคคลมองตัวเองในแง่ดี มีคุณค่า มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีหรือที่เป็นอยู่ มีความสุข จะทำให้มองคนอื่นในแง่ดี เข้าใจคนอื่นได้ง่าย ทำให้มีการปรับตัวทางสังคมที่ดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ทองจันทร์ (2546 : 109) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า มโนภาพแห่งตนนอกจากจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวทางสังคมแล้ว ยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปรับตัวทางสังคมโดยผ่านทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงว่า การที่บุคคลมองตัวเองในแง่ดี ยอมรับในความสามารถของตนตามที่ตนเป็น จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพยายาม ความวิริยะ อุตสาหะ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับ กุลชลี เทพศิริ (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนชาวเขาที่เรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปรับตัวทางสังคม ของนักเรียนชาวเขาที่เรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ปัจจัยมโนภาพแห่งตนมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวทางสังคม แสดงว่า การที่บุคคลมองตัวเองในแง่ดี มีคุณค่า มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีหรือที่เป็นอยู่ มีความสุข จะทำให้มองคนอื่นมองในแง่ดี เข้าใจคนอื่นได้ง่าย ทำให้มีการปรับตัวทางสังคมที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ดังนั้น

1. โรงเรียนควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย จัดบริเวณโรงเรียนให้มีความสะอาด
2. ครูควรจัดกิจกรรมที่สร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียน เช่น ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และ มีความเป็นกันเองกับนักเรียน เช่น สอบถามทุกข์สุขของนักเรียน แสดงการยอมรับในตัวนักเรียน ด้วยการฟังความคิดเห็นของนักเรียนอย่างตั้งใจ หรือแม้แต่การแสดงออกให้นักเรียนเห็นว่าครูเป็นที่พึ่งให้แก่เขาได้โดยการรับฟังปัญหาและช่วยกันคิดวิธีแก้ไขร่วมกัน ซึ่งอาจจะจัดในรูปแบบกิจกรรมชุมนุม

3. การจัดพื้นที่เพื่อให้ผู้เรียนใช้ร่วมกัน เช่น สร้างพื้นที่ให้นักเรียนกับเพื่อนมีการแลกเปลี่ยนปรึกษาหารือ ช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันที่ประสบปัญหา มีความวิตกกังวลหรือยุ่งยาก ลำบากใจ ให้เข้าใจปัญหาได้อย่างชัดเจน เห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตัวเอง และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันและกัน นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจึงต้องเป็นต้นแบบที่ดีของเพื่อน สามารถช่วยให้เพื่อนเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนได้ เช่น กิจกรรมห้องเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จึงควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรือนักเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น
2. จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้มีเพียงตัวแปรเดียวที่สามารถอธิบายการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 67.00 แสดงว่ายังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 อีก ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 เช่น ตัวแปรเมโนภาพแห่งตน และตัวแปรการยอมรับเลี้ยงดู
3. การศึกษาค้างนี้ถือเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ และใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติในการกำหนดข้อมูลให้เป็นตัวเลข ซึ่งอาจเป็นการศึกษาในมุมมองกว้าง ดังนั้นควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพควบคู่ไปจะทำให้ทราบข้อมูลที่ลึกซึ้งต่อการปรับตัวทางสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนต่อไป
4. ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมที่ผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาสร้างโมเดล อาจทำให้ได้ตัวแปร ใหม่ ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมในทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21

รายการอ้างอิง

- กุลชลี เทพศิริ. (2555). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชาวเขา ในระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). ทักษะทางสังคม ใครคิดว่าไม่สำคัญ. นิตยสารการศึกษาวันนี้, 7(34) : 6.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พงศกร กาภูล. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เชียงราย เขต 4. (ปริญญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย
- มนทกานต์ รอดคล้าย. (2560). การพัฒนาเด็กและครอบครัวในศตวรรษที่ 21 (Child and family development in the 21th century). สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.thungyai2you.com/index.php/2018-06-21-21-15-12/2-uncategorised/9-21-child-and-family-development-in-the-21th-century>
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และ สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. (2553). ทักษะชีวิต. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.teenrama.com>
- วนิดา ปรีพูน. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติทางสังคม มโนภาพแห่งตน การปรับตัวทางสังคมกับทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 10. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 (1). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.ศิริเพิ่ม เขาวรรณศิลป์. (2543). การปรับตัวพฤติกรรมความวิตกกังวลทางสังคม. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- อมรพันธ์ ลิวติวงศ์. (2547). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองและการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (ปริญญาวิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- อรณพ คำมีสว่าง. (2553). รูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3. (ปริญญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- อัญชลี ทองจันทร์. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดเพชรบุรี โดยการวิเคราะห์เส้นทาง. (ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.